

ONTGINNINGEN AAN DE NOORDELIJKE HOUTKADE
LANGS DE BENSCHOPPER MOLENVLIET

Samensteller: Adrie Spruit, Prov.weg Oost 83, Haastrecht
Datum : 29 juni 1976

Samenvatting

Vele van de houtkaden in het Zuidhollands-Utrechts polderland worden bedreigd door aantasting en ontginning. De wijze waarop dit plaatsvindt wordt beschreven in een algemeen inleidend hoofdstuk. Daarna worden de ontginningen aan de houtkade langs de Benschopper Molenvliet in de gemeente Oudewater beschreven. Van de huidige situatie is een kaart gemaakt, waarop alle aantastingen zijn ingetekend. Verschillende van deze aantastingen zijn nog de laatste jaren aangebracht, terwijl deze houtkade al in 1970 als beschermd natuurgebied werd opgenomen in een voorbereidingsbesluit voor een bestemmingsplan. Geconcludeerd moet dan ook worden, dat de gemeente Oudewater heeft gefaald in het zorg dragen voor de naleving van de beschermende bepalingen uit het nu definitieve bestemmingsplan.

1. Algemene inleiding over ontginningen aan houtkaden in het Zuidhollands-Utrechts polderland

In het Zuidhollands-Utrechts polderland liggen nog vele houtkaden, die als zeer belangrijke elementen in dit landschap moeten worden aangemerkt. Temidden van de weilanden, die als gevolg van de intensiever geworden vee-teelt sterk in hun natuurlijke verscheidenheid zijn achteruitgegaan, liggen de houtkaden als de laatste toe-vluchtsoorden voor de flora en fauna van deze polders. Over hun natuurwetenschappelijke waarde zal hier niet verder worden uitgewijd. Dat deze groot is weten ingewijden al lang en de geïnteresseerde leek kan voor een eerste indruk worden verwezen naar lit.(1) en (2). Deze houtkaden nu, worden bedreigd. Op vele plaatsen zijn al gedeelten door ontginning verdwenen. Verschillende van deze ontginningen dateren al van vele jaren terug, maar de genoemde ontwikkeling gaat nog steeds door. Ondanks het groeiende besef, dat we zuinig moeten zijn op wat ons nog rest aan waardevolle natuurgebieden en ondanks bestaande bestemmingsplannen, die geacht worden deze houtkaden te beschermen.

Vanuit het standpunt van de boer is de geconstateerde ontwikkeling wel te verklaren. Vroeger was de houtkade een leverancier van geriefhout. Het hout werd gebruikt voor hekken en afrasteringen, voor het inrichten van stallen en in de winter was het een goedkope brandstof. De moderne tijd heeft genoeg vervangers hiervoor geleverd en waar de kade vroeger een leverancier was van waardevol materiaal, wordt deze nu gezien als een ongemak. Een ongemak, waar onderhoud aan moet worden gepleegd, zonder dat er direkte baten tegenover staan.

Een van de minimaalste vormen van onderhoud bestaat uit het schoonhouden van de scheidingssloot tussen weiland en kade. Laat men dit na, dan gaat de sloot verlanden met het risico dat het vee erover ontsnapt naar de kade. Het dempen van de sloot kan dan een oplossing zijn. Maar de kade gaat dan wel een geheel vormen met het weiland. Na het verwijderen van de bomen en het laten ontstaan van een stevige grasmat is er dan na enige jaren niets meer dat herinnert aan wat eens een houtkade was of het moet de lichte verhoging zijn, welke dan nog zichtbaar is aan het einde van het weiland.

Vaak vindt de bovengenoemde verandering niet abrupt plaats, maar is de uiteindelijke ontginning het resultaat van een langzaam verlopend proces. Het gaat dan ongeveer als volgt. Men begint met het storten van wat huisvuil, puin of takken in de scheidingssloot tussen weiland en kade, totdat een dam is ontstaan, zodat men met een tractor en landbouwwagen de kade op kan rijden. Van de stommels 1) worden de takken gekapt, wat op zich op onderhoud lijkt, hoewel de ruwe wijze, waarop de bijl dan wordt gehanteerd, vaak duidt op andere bedoelingen. Als dan in de zomer het vee via de dam op de kade kan komen, verdwijnt door begrazing en bemesting snel de karakteristieke kruidenlaag. De gekapte bomen krijgen geen kans om opnieuw uit te lopen, omdat nieuwe spruiten weer worden weggekapt of door het vee worden aangevreten. Tesamen met het

ruwe kappen leidt dit tot inregening en verrotting met als uiteindelijk gevolg het afsterven van de bomen. Ook kunnen de gekapte takken nog in brand worden gestoken, waarbij dan per ongeluk ook de bomen en de kruidenlaag vlam vatten. Na enkele jaren zijn zo de natuurwetenschappelijke waarden geheel en al verdwenen. De scheidings-sloot wordt dan gedempt, wat vaak niet zo moeilijk is, omdat deze door gebrek aan onderhoud al jaren bezig is te verlanden. Na het dempen van de sloot wordt de daarin geworpen rommel afgedekt met een mooi laagje aarde. En na nog een jaartje is alles bedekt met een grasmat, die past bij de moderne veeteelt.

De beschreven ontwikkeling verloopt vaak zeer geleidelijk, waarbij elke verandering op zich klein en onopvallend is en daardoor moeilijk te constateren en tegen te gaan. Hetzelfde ziet men overigens ook bij de verspreid in de polders liggende geriefbosjes gebeuren.

Ik wil niet de indruk wekken, dat elke agrariër op de zojuist beschreven wijze de natuur behandelt. En waar het gebeurt, zal het niet altijd even bewust, weloverwogen en met het doel van de totale vernietiging van de kade voor ogen, gebeuren. Maar bovenstaande beschrijving geeft wel een indicatie van wat er op het ogenblik gebeurt, en vele elementen eruit zijn telkens weer in het veld te herkennen.

- lit (1) Zuidhollands Landschap nr 18, dec.1975, welke geheel gewijd is aan houtkaden (en geriefbosjes)
- lit (2) De Levende Natuur nr 71, 1968, waarin een artikel over houtkaden door E.E. van der Voo.

- 1) een stommel is een boomstronk met een zgn. lage knot, waarvan bij juist beheer regelmatig de takken worden gekapt, zoals bij knotwilgen; vooral elzen en essen treft men vaak aan in deze vorm.

2. De Noordelijke Houtkade langs de Benschopper Molenvliet

2.1. Inleiding en aanleiding

De noordelijke houtkade langs de Benschopper Molenvliet is een van de mooiste polderkaden van de Lopikerwaard, maar wordt nu bedreigd door aantasting en ontginning. Dit ondanks een bestemmingsplan, waarvan deze kade het gehele plangebied vormt en dat speciaal is opgesteld ter bescherming van deze kade. Al op 30 juni 1970 werd de kade als beschermd natuurgebied opgenomen in het voorbereidingsbesluit voor het bestemmingsplan "Natuurgebieden" van de toenmalige gemeente Hoenkoop (zie bijlage 1). Nadat in 1971 de gemeente Hoenkoop bij de gemeente Oudewater was gevoegd, is door de raad van deze gemeente op 25 juni 1971 en later nog op 29 juni 1972 opnieuw een voorbereidingsbesluit voor het bestemmingsplan "Natuurgebieden" aangenomen, waarna het definitieve bestemmingsplan op 26 april 1973 door de gemeenteraad van Oudewater werd vastgesteld en op 13 februari 1974 door Gedeputeerde Staten van Utrecht werd goedgekeurd. De beschermende bepalingen, die al dateren van het allereerste voorbereidingsbesluit van de gemeente Hoenkoop, zijn uiteindelijk zonder grote wijzigingen ook opgenomen in het definitieve bestemmingsplan (zie bijlage 2). De beschermende bepalingen zijn dus al rechtsgeldig vanaf 30 juni 1970 en desondanks is de aantasting en de ontginning van de houtkade de laatste jaren gewoon doorgegaan.

Om deze aantastingen en ontginningen aan te tonen en vast te leggen, is dit rapport gemaakt. Daartoe is de kade in kaart gebracht en de huidige landschapsinrichting ervan zo goed mogelijk beschreven. Gegevens over flora en fauna zijn niet opgenomen, omdat dat buiten het kader zou vallen van dit rapport. Verwezen kan worden naar het rapport "Inventarisatie natuurgebieden en landschappen" van het intergemeentelijk overlegorgaan Midden Holland. Hierin is de kade geklassificeerd als een terrein met een aanzienlijke botanische waarde en een aanzienlijke ornithologische waarde.

Alle verstoringen, die duiden op aantasting of ontginning zijn op de kaart aangegeven. Recente veranderingen zijn speciaal vermeld. Bij vergelijking met eventuele oudere gegevens kunnen misschien ook de andere veranderingen worden vastgesteld en bij benadering gedateerd. Aan de hand van de situatiebeschrijving in dit rapport, zullen ook verdere aantastingen, zoals die in de toekomst nog te verwachten zijn, geconstateerd kunnen worden.

2.2. Toelichting op de kaart

2.2.1. Algemeen

De noordelijke houtkade langs de Benschopper Molenvliet ligt ten zuiden van de buurtschap Hoenkoop, nabij Oudewater (stafkaarten: Schoonhoven 38B en Ameide 38E). Ze vormt de zuidelijke begrenzing van de polder Hoenkoop en wordt van de percelen weiland in deze polder gescheiden door scheidingsloten, voorzover deze nog niet gedempt zijn.

De gegevens voor de kaart zijn verzameld tijdens meerdere voettochten, die de afgelopen jaren langs de kade zijn gemaakt. Daarbij werd van west naar oost gelopen en in deze volgorde is ook de kaart op papier gezet. De kaart begint onderaan blz. 8 met het meest westelijk gedeelte en eindigt bovenaan blz. 16 met het meest oostelijk gedeelte.

2.2.2. Indeling van de kade

Op de kaart is de kade verdeeld in denkbeeldige percelen. Dit zijn eenheden, die zo zijn gekozen, dat ze als geheel gemakkelijk konden worden beschreven. De gekozen grenzen van deze eenheden komen grotendeels overeen met het slotenpatroon van de aangrenzende polder. De eigenaar van een weilandperceel is nl. meestal ook eigenaar van het aanliggende kadegedeelte of voert in ieder geval het beheer erover. Zodoende heeft elke eigenaar samen met zijn voorgangers voor een belangrijk deel het eigen aanzicht bepaald van elk der kadegedeelten. Van elk denkbeeldig kadeperceel is de breedte en de lengte in het veld geschat en op de kaart aangegeven in meters volgens bijv.: 4/40.

2.2.3. Grenslijnen en dammen

- = sloot of overgang van land naar water
- ## — = afrastering in de vorm van prikkeldraad of een (wel of niet te openen) hek.
- = denkbeeldige grens, waarmee de omvang van een beschreven kadegedeelte is aangegeven.
- | = einde sloot
- = dam, een gedempt gedeelte van een sloot om aldaar met vee of landbouwverkeer te kunnen passeren.

2.2.4. Bomen

De aanwezige bomen zijn met symbolen ingetekend. Het aantal symbolen is slechts een maat voor het werkelijke aantal bomen. In de vorm van bijv. ○ = 6m is de hoogte van de bomen aangegeven naar de situatie op 17 april 1976. Dit was vrij eenvoudig te doen, omdat meestal per perceel en per boomsoort de hoogte dezelfde is. Bij een verschil in

hoogte tussen de bomen aan de vlietzijde en de weiland-zijde is dit aangegeven volgens bijv. ○① = 3m, ○② = 6m, waarbij ○① en ○② verwijzen naar plaatsen op de kaart. Waar slechts een enkele boom in hoogte afweek is dit niet apart vermeld. In enkele gevallen was de hoogte zo variabel, dat alleen de grootste hoogte is aangegeven. Het beschouwen van de vermelde boomhoogten kan de lezer een indruk geven van het gevoerde kapbeheer. Vroeger bestond dit uit het regelmatig, eens in de 5 à 10 jaar, verwijderen van de takken van stommels en knotwilgen, waarna deze opnieuw konden uitlopen. De laatste jaren vindt dit echter nauwelijks meer plaats. Dit is goed te zien aan de hoogten van de knotwilgen, waarvan de meesten te zwaar zijn. Door de stormen van de laatste jaren zijn dan ook verschillende knotwilgen langs de kade opengescheurd of omgewaaid.

2.2.5. Symbolen voor bomen, struiken en riet

- x = schietwilg (*salix alba*) als knotwilg
- ⊗ = schietwilg als hoge boom
- ✕ = grauwe wilg (*salix cinerea*) als struik
- = populier (*populus spec*) als hoge boom
- = zwarte els (*alnus glutinosa*) als stommel
- △ = es (*fraxinus excelsior*) als stommel
- ⊕ = es als hoge boom
- * = eenstijlige meidoorn (*crataegus monogyna*) als struik
- = riet (*phragmites australis*)

2.2.6. Dichtheid van bebossing

Per denkbeeldig kadeperceel is getracht het open-besloten-aspekt aan te geven. Hieronder wordt dan verstaan de gemiddelde dichtheid van boom- en struikenlaag. Op de kaart is dit aangegeven volgens bijv. D=5, waarbij achter "D=" een getal staat, dat loopt van 0 tot en met 6. Een 0 staat voor een kadegedeelte, waar bomen en struiken totaal ontbreken. Dit zijn bijv. de tot weiland ontgonnen gedeelten, waar ook de bomenrij langs de vliet is verdwenen. Een 6 staat voor een gedeelte, dat schuilgaat onder twee of meer dichte rijen hoogopgaande en overhangende bomen.

2.2.7. De verstoringen

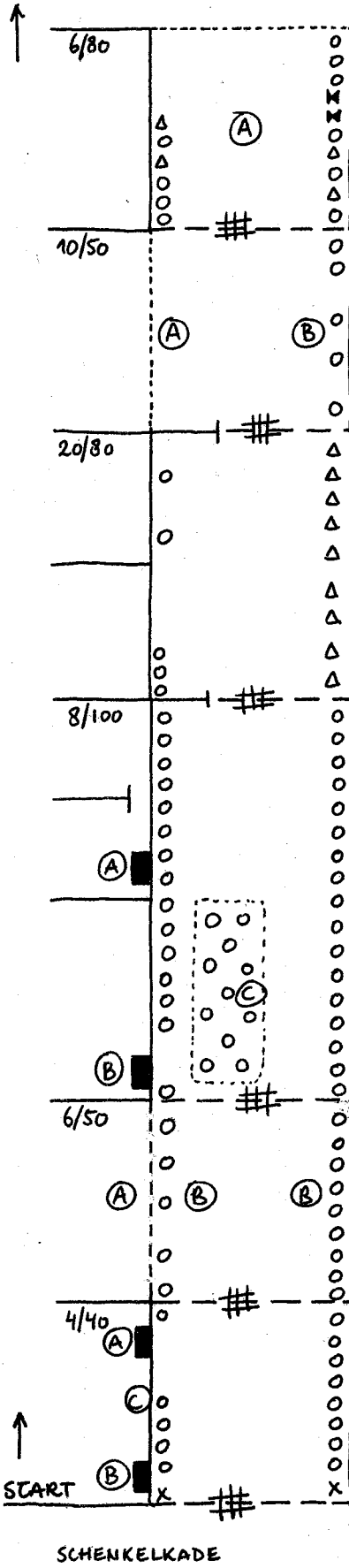
2.2.7.1. Algemeen

Alle verstoringen, die duiden op aantasting, vernieling of ontginning of een aanzet daartoe zouden kunnen zijn, zijn op de kaart aangegeven met een letter volgens bijv.: ⊕, waarmee wordt verwezen naar een toelichting in de tekst ernaast. Achter de toelichting staat tussen haakjes bijv. (74-75, 10-75), waarin voor de komma het tijdvak staat, waarin de verstoring moet zijn aangebracht en daarachter de maand en het jaar, waarin de verstoring is

geregistreerd. Het vermelde tijdvak werd bepaald aan de hand van aantekeningen van vorige tochten; waarop de bewuste verstoring nog niet was waargenomen. Ook het nog niet begroeid zijn van aangelegde dammen en gedempte sloten en het nog vers zijn van in die sloten geworpen takken gaf vaak een aanwijzing over het tijdstip van aanleg. Waar geen tijdvak van aanleg kon worden vastgesteld of waar de verandering duidelijk lang geleden moet zijn aangebracht, is genoteerd "n.b." als afkorting van "niet bekend". Vooral langs het meest oostelijk gedeelte van de kade ontbreken vele scheidingsloten waarschijnlijk al tientallen jaren.

De verstoringen kunnen worden verdeeld in drie groepen:

- 2.2.7.2. De cultuurtechnische werken, zoals het dempen van een sloot en het aanleggen van een dam, waarbij het uitblijven van onderhoud aan de scheidingsloot kan worden aange-merkt als een passieve vorm van slootdemping, omdat de sloot dan verlandt.
- 2.2.7.3. Het beschadigen of verwijderen van bomen. Hierbij moet een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen omhakken en kappen. Onder omhakken wordt verstaan het aan de voet omhakken of afzagen van bomen met als doel deze te verwijderen. Onder kappen wordt verstaan het verwijderen van de takken van stommels en knotwilgen, waarna deze later weer kunnen uitlopen. Normaal gesproken moet dit worden aangemerkt als een onderdeel van het beheer. De manier, waarop dit is gedaan, kan echter aanleiding zijn om het als vernielend aan te merken. De bijl kan zo gehanteerd zijn, dat de daardoor aangerichte grove beschadigingen de aanzet zijn tot een afstervingsproces door inregening en verrotting. Ook het beletten van het uitlopen van de gekapte bomen, door jonge uitlopers direkt weer te verwijderen of ze door vee te laten aanvreten, leidt tot het afsterven van de betreffende bomen. Tenslotte kan het in brand steken van bomen nog worden genoemd.
- 2.2.7.4. Het aantasten van de kruidenlaag door bemesting of beweiding. Waar dit het logische gevolg is van het dempen van de scheidingsloot tussen weiland en kade, is het niet apart vermeld.

D=5
OΔM=10 m.

(A) wordt begraasd (75,10-75)

D=1
O=2 m.

(A) sloot gedempt (n.b., 1-75)

(B) sommige elzen afstervend
(, 1-75)

D=3
OΔ=5 m.

D=3
O=6 m
behalve
⊙ = 1 m

(A) dam van puin (75,10-75)

(B) aarden dam met hek
(74,1-75)

(C) elzen vernielend gekapt
(74-75-76,4-76)

D=1
O=1 m

(A) sloot gedempt met hout en
aarde (73-74, 1-75)

(B) elzen vernielend gekapt en
door vee aangevreten
(73-74, 1-75)

D=5
O=10 m.

(A) aarden dam met puin
elzen omgehakt (74-75-76,4-76)

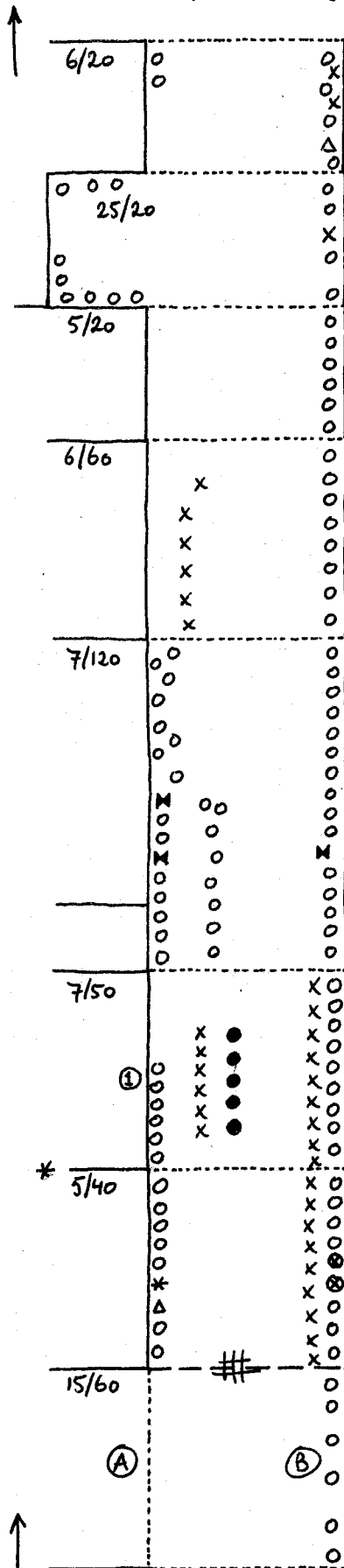
(B) aarden dam met takken
(74-75-76,4-76)

(C) sloot verland, vee gaat
erover (75,10-75)

stafkaartcoördinaten (117,08-444,34)

stafk. coörd. (117,75 - 444,67)

D=3
O Δ = 5 m.

D=3
O = 4 m.

D=3
O = 5 m.

D=4
OX = 10 m.

D=6
O = 8 m.
X = 4 m.

D=6
O ① = 4 m.
O ② = 8 m.
X ● = 10 m.

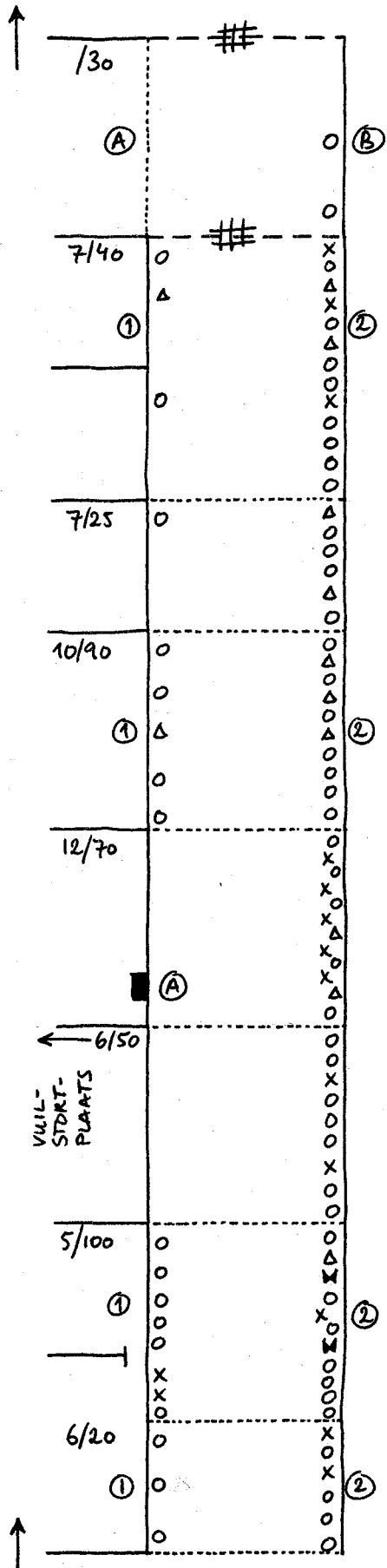
D=6
OX ⊗ Δ = 10 m.
* = 2 m.

(OPMERKING * : DEZE SLOOT STAAT NIET AANGEGEVEN OP STAFKAARTEN.)

D=1
O = 2 m.

- Ⓐ sloot gedempt (n.b., 1-75)
- Ⓑ sommige elzen sterven af (1-75)

(118,09 - 444,85)

D=1
O = 1 m.

Ⓐ sloot gedempt (73-74, 1-75)

Ⓑ elzen sterven af (1-75)

D=3
Δ ① = 3 m.
Δ ② = 8 m
O = 3 m
X = 6 m

D=3
O Δ = 3 m.

D=4
O Δ ① = 4 m.
O Δ ② = 7 m.

D=3
O Δ X = 8 m.

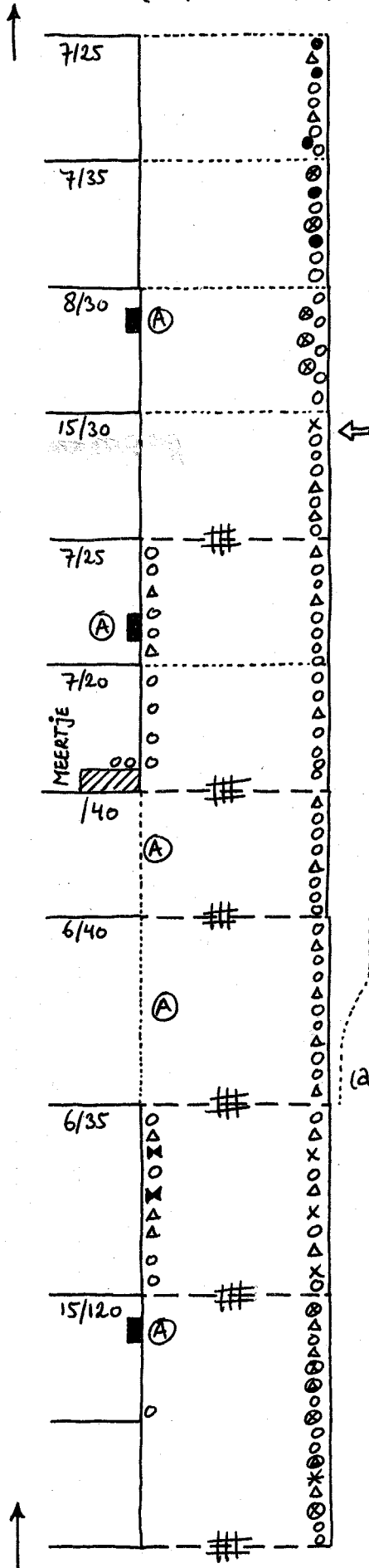
Ⓐ dam met hek (n.b., 4-76)

D=3
O = 6 m.

D=5
O ① = 5 m.
O ② = 8 m.
Δ = 8 m

D=5
O ① = 2 m.
O ② = 4 m.

(118,50 - 445,05)

D=4
● = 15 m
○△ = 10 m.

D=4
○●⊗ = 10 m.

D=3
○⊗ = 8 m.

D=3
○△ = 10 m.

opm ⇒: hogedruk gasnet, gasunie, passeert hier

D=5
○△ = 8 m.

D=5
○△ = 8 m.

D=2
○△ = 4 m.

D=1
○△ = 2 m.

opm: ter plaatse knik in kade volgens lijn (a)

D=5
○△X = 8 m.

D=3
⊗⊗ = 10 m.
○△* = 2-5 m.

Ⓐ zwakke dam met hek (n.b., 1-75)

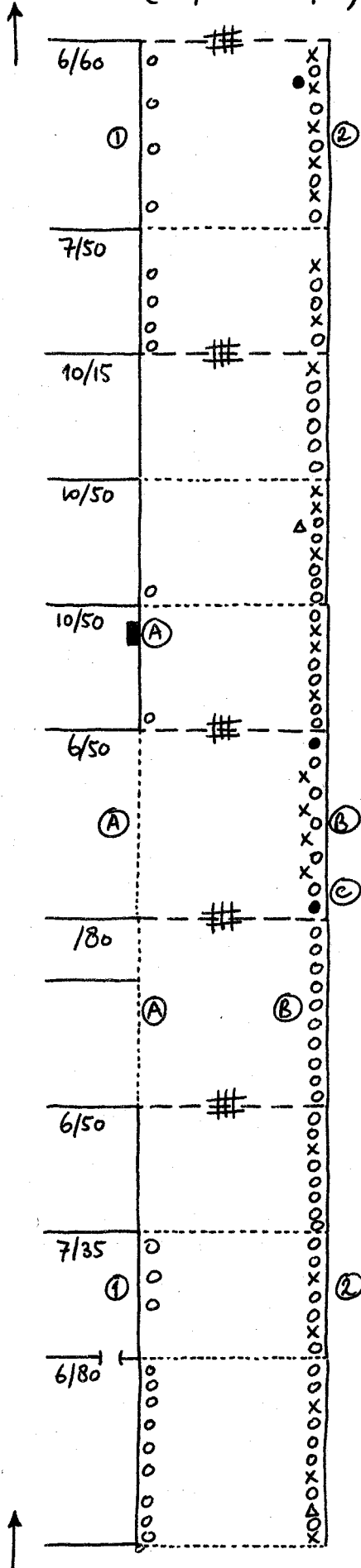
Ⓐ zwakke dam met hek (n.b., 1-75)

Ⓐ sloot gedempt (n.b., 1-75)

Ⓐ sloot gedempt met takken en aarde (73-74, 1-75)

Ⓐ dam van puin (74, 1-75)

(119,08 - 445,30)

D=4
 O ① = 4 m.
 O ② = 6 m.
 ● X = 15 m

D=4
 O = 6 m.
 X = 10 m.

D=3
 O = 5 m.
 X = 10 m.

D=3
 O = 5 m.
 X = 8 m.

D=2
 O = 6 m.
 X = 8 m.

D=1
 O X = 1 m.

D=2
 O = 3 m.

D=4
 O X = 8 m.

D=4
 O ① = 4 m.
 O ② = 8 m.

D=4
 O Δ X = 10 m.

Ⓐ dam (n.b., 1-75)

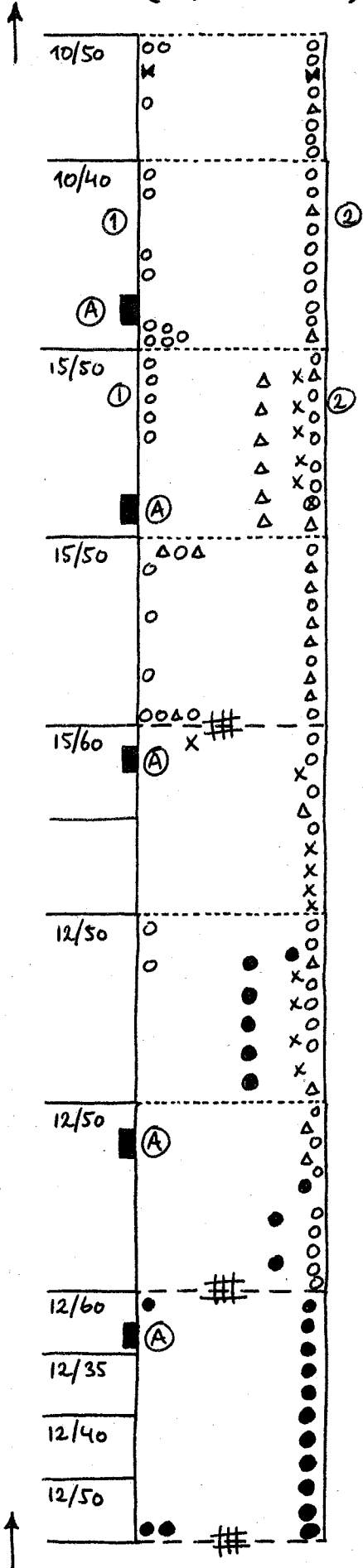
Ⓐ sloot wordt gedempt (10-75)
 sloot is nu gedempt (4-76)

Ⓑ elzen en essen van 8 m.
 gekapt (75/76, 4-76)
 Ⓒ knotwilg omgehakt (75, 10-75)

Ⓐ sloot gedempt
 (n.b., 1-75)

Ⓑ sommige elzen sterven
 af (1-75)

(119,47 - 445,60)

D=2
 $\Delta = 3m.$
 $O\Delta = 6m.$

D=3
 $O\textcircled{1} = 4m.$
 $O\Delta\textcircled{2} = 6m.$

D=4
 $O\textcircled{1} = 5m$
 $O\textcircled{2} = 3m$
 $\Delta = 12m.$
 $X = 8m.$

D=3
 $O\Delta = 3m.$

D=2
 $O = 4m.$
 $\Delta = 8m.$
 $X = 10m.$

D=3
 $O = 3m.$
 $\Delta = 5m.$
 $X = 8m.$
 $\bullet = 20m.$

D=3
 $O = 5m.$
 $\Delta = 5m.$
 $\bullet = 20m$

D=2
 $\bullet = 20m.$

(A) dam met hek (n.b., 10-75)
 verzwaard (75/76, 4-76)

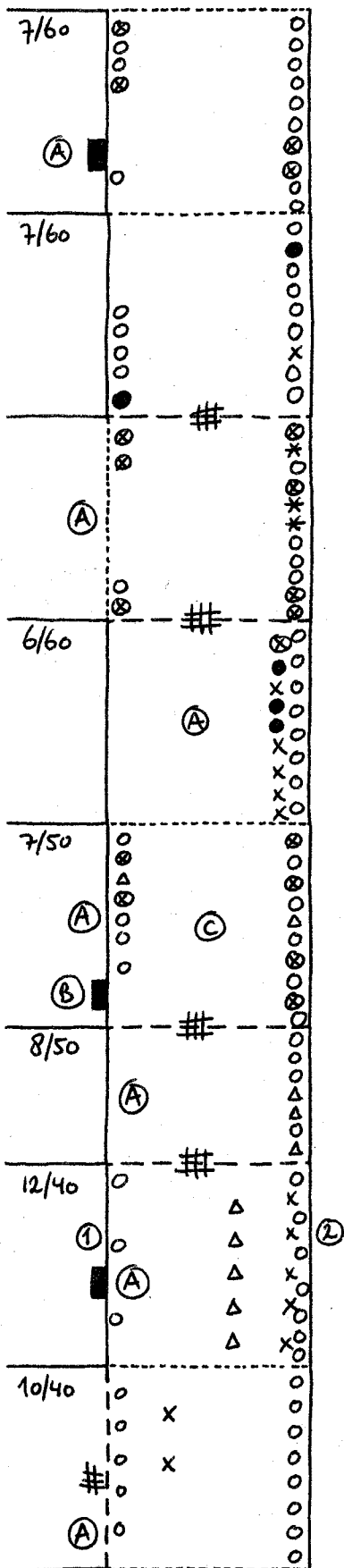
(A) dam (n.b., 4-76)

(A) dam (n.b., 4-76)

(A) dam met hek (n.b., 4-76)

(A) dam met hek (n.b., 1-75)

(119,84 - 445,81)

D=3
 O = 3 m.
 ⊗ = 12 m.

Ⓐ dam met hek (n.b., 10-75)

D=3
 O = 3 m.
 X = 10 m.
 ● = 15 m.

Ⓐ sloot gedempt met
 takken en aarde
 (74-75, 10-75)

D=2
 O = 8 m.
 * = 3 m, 5 m.
 ⊗ = 12 m.

Ⓐ bemest met drijfmest
 (, 4-76)

D=3
 OX = 8 m.
 ⊗ = 12 m.
 ● = 15 m.

Ⓐ sloot verland en ge-
 deeltelijk gedempt
 (n.b., 4-76)

D=4
 OΔ = 10 m.
 ⊗ = 15 m.

Ⓑ dam (n.b., 4-76)
 Ⓒ bemest met drijfmest
 (, 4-76)

D=2
 OΔ = 8 m.

Ⓐ sloot verland en
 gedeeltelijk gedempt
 (n.b., 4-76)

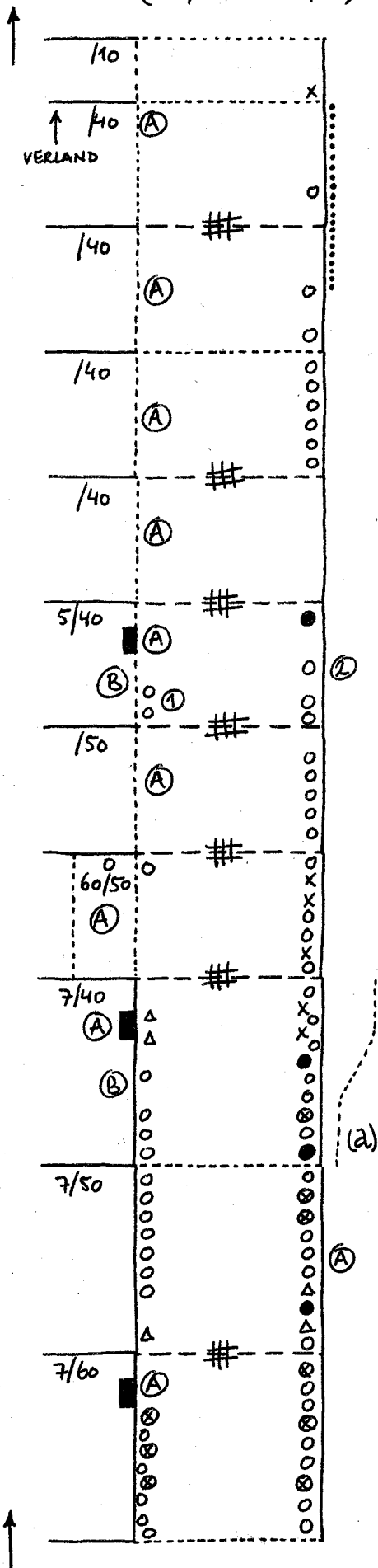
D=3
 O① = 2 m
 O② Δ = 6 m
 X = 6 m.

Ⓐ dam met hek (n.b., 4-76)

D=4
 O = 6 m.
 X = 8 m.

Ⓐ sloot verlandt
 wordt gedempt met
 takken
 prikkeldraad erlangs
 (75-76, 4-76)

(120,22 - 446,01)

D=1
O=3m
X=6m

(A) sloot gedempt (n.b. 4-76)

D=1
O=0,5m

(A) sloot gedempt (n.b. 4-76)

D=1
O=0,5m

(A) sloot gedempt (n.b. 4-76)

D=0

(A) sloot gedempt (n.b. 4-76)

D=1
O①=2m.
O②=7m.
●=15m.

(A) dam (n.b. 4-76)

(B) greppel resteert (n.b. 4-76)

D=2
O=6m.

(A) sloot gedempt (n.b. 4-76)

D=2
OX=8m.

(A) twee gedempte sloten
(n.b. 4-76)

D=4
O=4m.
X=10m.
●=15m

(A) dam (n.b. 10-75)

(B) sloot verland (10-75)

opm. (a): ter plaatse
kijk in kade volgens (a)

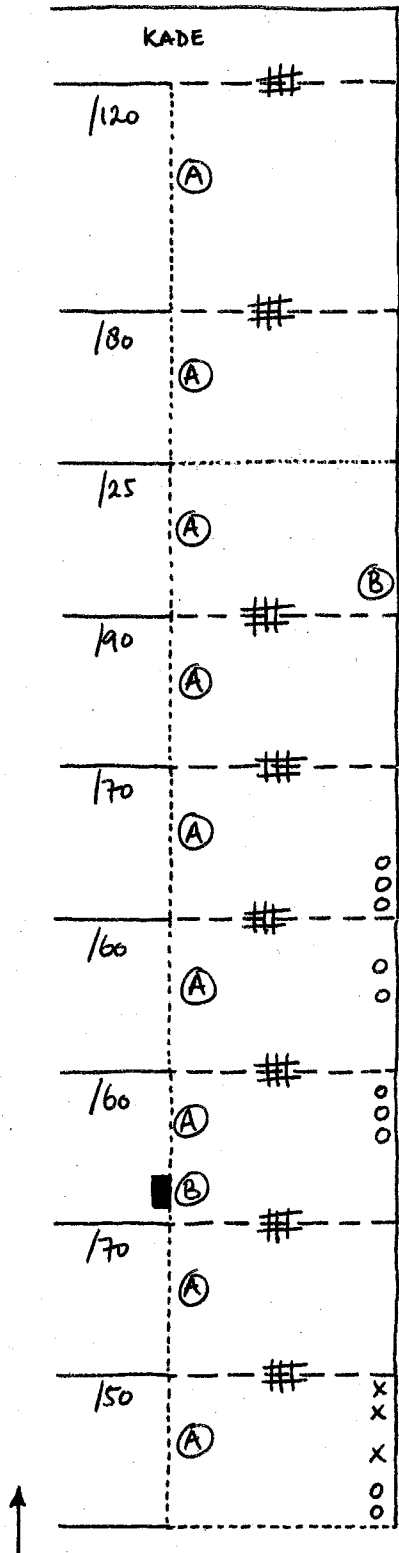
D=4
O=5m
Δ=15m.
⊗=10m.
●=20m.

(A) één es omgehaakt
(75, 10-75)

D=5
O=3m, 10m
⊗=12m.

(A) dam met hek (n.b. 10-75)

stafkaartcoördinaten (120,72-446,27)

BENSCHOPPER MOLENVLIET

D=0
D=0
D=0
D=0
D=1 O=4 m
D=1 O=2 m
D=1 O=4 m.
D=0
D=1 O=3 m X=3 m

Ⓐ sloot gedempt (n.b., 4-76)

Ⓐ sloot gedempt (n.b., 4-76)

Ⓐ sloot gedempt (n.b., 4-76)

Ⓑ resten van afgestorven elzen (4-76)

Ⓐ sloot gedempt (n.b. 4-76)

Ⓐ sloot gedempt (n.b., 4-76)

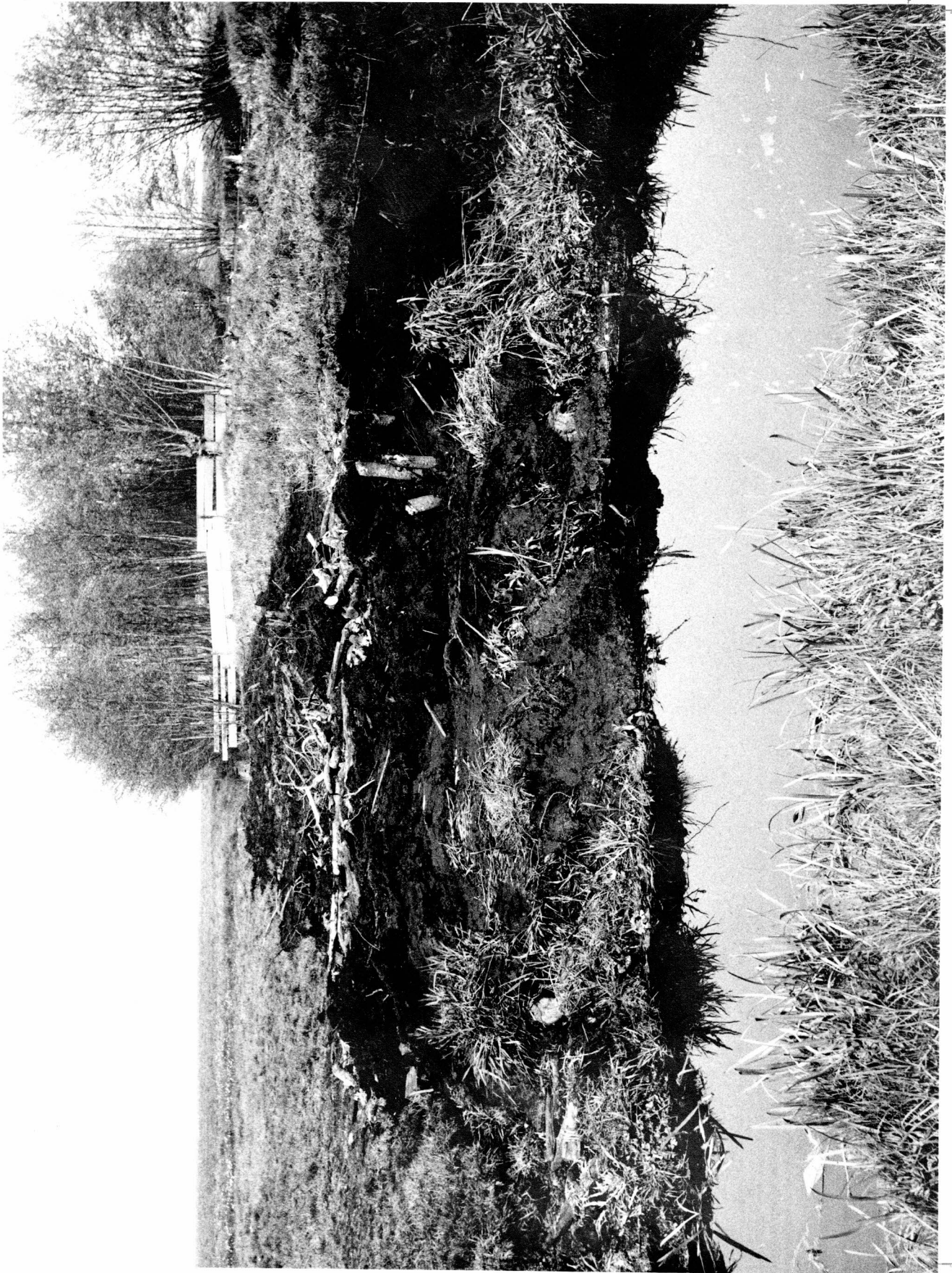
Ⓐ sloot gedempt (n.b., 4-76)

Ⓐ sloot gedempt (n.b., 4-76)

Ⓑ dam (n.b., 4-76)

Ⓐ verlandde sloot gedempt met aarde (75-76, 4-76)

Ⓐ sloot gedempt (n.b., 4-76)

een foto uit 1974, gemaakt op de bewuste houtkade

2.3. Conclusie

De huidige toestand van de kade is zodanig, dat grote bezorgdheid op zijn plaats is. Een groot gedeelte van de kade is al ontgonnen en toegevoegd aan de aangrenzende weilandpercelen. En het snelle tempo, waarmee de laatste jaren nieuwe dammen worden aangelegd en sloten worden gedempt, geeft aan dat de ontwikkeling in deze doorgaat.

Gezien de voorbereidingsbesluiten en het bestemmingsplan, waarin de houtkade al sinds 1970 is opgenomen als beschermd natuurgebied, moet worden geconcludeerd, dat de gemeente Oudewater ernstig heeft gefaald in het toezicht houden op de naleving van de wettelijke bepalingen hieruit.

Gevreesd moet worden, dat op deze manier ook in de toekomst nog vele kaden in het Zuidhollands-Utrechts polderlandschap in waarde achteruit zullen gaan, omdat bestemmingsplannen waarin deze kaden worden opgenomen, niet worden gehanteerd zoals ze zijn bedoeld.

Vorbereidingsbesluit

De raad der gemeente Hoenkoop

overwegende dat het wenselijk is voor de op bijgaande kaart met donker groene kleur aangegeven gebieden een bestemmingsplan vast te stellen;

dat het noodzakelijk is te voorkomen, dat de reeds aanwezige landschappelijke of natuurwetenschappelijke waarden van deze gebieden verminderen;

dat het daarom noodzakelijk is deze gebieden vanaf de inwerkingtreding van dit besluit tot het moment waarop het bestemmingsplan rechtskracht heeft gekregen te beschermen om te voorkomen dat deze gebieden minder geschikt worden voor de daaraan bij het plan te geven bestemming;

mede in aanmerking genomen, dat het bepaalde in artikel 29 van de wet van 28 september 1950, Stb. K 415, vanaf 1 augustus 1970 niet meer van toepassing zal zijn;

gelet op artikel 21 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening;

b e s l u i t

- I te verklaren, dat een bestemmingsplan voor de op de hierbij behorende kaart aangegeven gebieden wordt voorbereid;
- II te bepalen dat het verboden is binnen de onder I bedoelde gebieden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) de navolgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren, een en ander met uitzondering van normale onderhoudswerkzaamheden:
 - a. ontginnen; bodem verlagen of afgraven, voorzover het niet betreft afgravingen waarop de provinciale verordening op afgravingen van toepassing is; ophogen; egaliseren; scheuren van grasland;
 - b. het aanleggen of verharden van wegen, paden of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
 - c. buiten de erven van bedrijfsgebouwen en woningen: het opslaan, deponeren, lozen of storten van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, stoffen of produkten, alsmede het aanleggen of inrichten van opslag-, stort- of bergplaatsen, behoudens voorzover een en ander noodzakelijk is:
 - in verband met het beheer gericht op de instandhouding van de landschappelijke of natuurwetenschappelijke waarde van de gronden en een en ander bovendien niet

- betreft afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, stoffen of produkten; of voor de uitoefening van het agrarisch bedrijf, indien en voorzover deze uitoefening reeds plaats vond op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit en een en ander bovendien betreft niet-afgedankte landbouwvruchten en produkten;
- d. het aanleggen of inrichten van sport-, wedstrijd- of speelterreinen, banen, vliegvelden en landingsplaatsen, kampeer- of caravanterreinen, dagcampings, lig- of speelstranden, lig- of speelweiden, zwemgelegenheden en baad- of speelvijvers;
 - e. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, constructies, installaties of apparatuur, met uitzondering van erfscheidingen met een maximale hoogte van 75 cm; onder leidingen, constructies, installaties of apparatuur worden mede begrepen recreatieve voorzieningen met uitzondering van eenvoudige voorzieningen als een bank, afvalbak of wegwijzer; onder leidingen, constructies, installaties en apparatuur worden niet begrepen voorzieningen, die noodzakelijk zijn voor of verband houden met het beheer, gericht op de instandhouding van de landschappelijke of natuurwetenschappelijke waarde van de gronden, of noodzakelijk zijn voor of verband houden met waterstaatsdoeleinden, dan wel de uitoefening van het agrarisch bedrijf, indien en voorzover deze uitoefening reeds plaats vond op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit;
 - f. werken of werkzaamheden ten behoeve van of verband houdend met de oprichting of plaatsing van - al dan niet aan hun bestemming onttrokken - voer- of vaartuigen, arken, caravans en living-vans voorzover deze niet als bouwwerken zijn aan te merken, alsook tenten;
 - g. het aanleggen of inrichten van havens of centra voor de watersport en het aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen, van kaden of van aanlegplaatsen voor boten;
 - h. werken of werkzaamheden, welke wijzigingen van de waterhuishouding of de waterstand beogen of tengevolge hebben;
 - i. het vellen, rooien of beschadigen van houtgewas of het verrichten van werkzaamheden, welke de dood of ernstige beschadiging van het houtgewas ten gevolge kunnen hebben anders dan bij wijze van verzorging, met dien verstande, dat geen aanlegvergunning is vereist voor het periodiek kappen van griendhout en ander hakhout, voorzover betreffende de normale uitoefening van het op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit bestaande bodemgebruik;

- j. het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden;
- k. het bebossen of inplanten van griendhout van gronden, die op het tijdstip van de inwerkingtreding van dit besluit niet als bos- of griendgronden konden worden aangemerkt;

III te bepalen dat de hierboven genoemde werken en werkzaamheden niet toelaatbaar zijn, indien daardoor, dan wel door de daarvan, hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen, schade wordt toegebracht aan de landschappelijke of natuurwetenschappelijke waarde van het gebied, waarvoor dit voorbereidingsbesluit van kracht is;

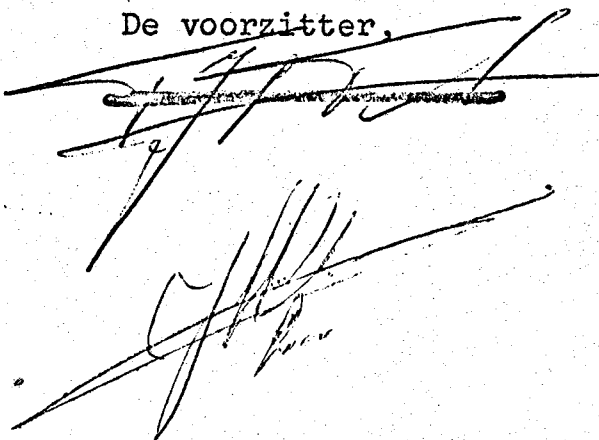
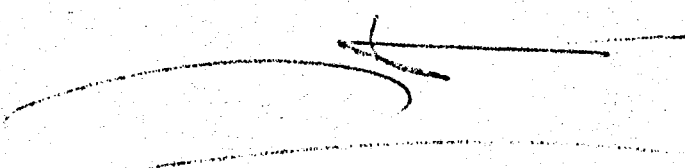
IV te bepalen dat dit besluit in werking treedt op ~~30 juni~~ 1970.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad der gemeente Hoenkoop, gehouden op ~~29 juni~~ 1970.....

Gedebateerd

De secretaris,

De voorzitter,

I Doel van het plan

Het onderhavige bestemmingsplan beoogt een doelmatige bescherming te bieden aan de polderkade gelegen evenwijdig aan en tussen de langgerekte bebouwde gebieden van Hoenkoop en Polsbroek.

De polderkade was door de Minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid reeds aangewezen als zgn. "meldingsgebied", hetgeen inhield dat van voorgenomen werken of werkzaamheden kennis gegeven moest worden aan de minister die de bevoegdheid bezat daartegen bezwaar te maken indien naar zijn oordeel gevaar bestond dat de waarden die in het natuurgebied aanwezig zijn aangetast zouden kunnen worden. Op grond van de Overgangswet op de Ruimtelijke Ordening was het evenwel noodzakelijk deze gebieden in bestemmingsplannen te vervatten. Daartoe is door de voormalige gemeenteraad van Hoenkoop (deze gemeente is door grenswijziging opgeheven) op 29-6-1970 een voorbereidingsbesluit genomen. Daaraanvolgend is door de raad van Oudewater, aangezien binnen de termijn van één jaar na het besluit van de raad van Hoenkoop nog geen ontwerpplan ter inzage kon worden gelegd, wederom - bij besluit dd. 25-6-1971 een voorbereidingsbesluit genomen.

In het plan is behalve de polderkade de wetering opgenomen welke daarlangs gelegen is. Enerzijds omdat beide elementen in biologisch opzicht een op elkaar inwerkende eenheid vormen, anderzijds om in juridische zin waarborgen te scheppen dat de polderkade door een beschermende strook omgeven wordt.

De kade zelf is bijna 4,5 km lang en ongeveer 10 m breed. De gemeentegrens tussen Oudewater en Polsbroek loopt midden door de Benschopper Molenvliet aan de zuidzijde waarvan zich eveneens een kade bevindt welke vervat is in het bestemmingsplan "Buitengebied" van de gemeente Polsbroek. De hooilanden welke daarop aansluiten zijn in dat plan bestemd tot "natuurwetenschappelijk waardevol agrarisch gebied" waaraan een systeem van gebruiksbepalingen gekoppeld is ten einde de rust en de zuiverheid van het milieu zoveel mogelijk te garanderen. Het is zinvol dat het bestemmingsplan, dat de gebieden gelegen buiten de bebouwde kom van Oudewater regelt, een analoog stelsel van bestemmingen en bepalingen kent.

Paragraaf III

Voorschriften omtrent ander gebruik
van de grond en het gebruik van op-
stallen

Artikel 4

Aanlegvergunningen

1. Het is verboden op of in de in het plan begrepen gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) de navolgende andere werken en/of werkzaamheden, geen normale onderhoudswerkzaamheden zijnde, uit te voeren.
 - a. het ontginnen, bodem verlagen of afgraven voor zover het niet betreft afgravingen waarop een provinciale verordening op afgravingen van toepassing is, ophogen en egaliseren en scheuren van grasland;
 - b. het aanleggen of verharden van wegen, paden of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
 - c. het aanleggen of inrichten van opslag-, stort- of bergplaatsen;
 - d. het aanleggen of inrichten van sport-, wedstrijd- of speelterreinen, kampeer- of caravanterreinen, dagcampings, lig- of speelweiden en zwemgelegenheden;
 - e. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, constructies, installaties of apparatuur onder leidingen, constructies, installaties en apparatuur worden niet begrepen voorzieningen die noodzakelijk zijn voor of verband houden met het beheer, gericht op de instandhouding van de landschappelijke of natuurwetenschappelijke waarden van de gronden, of noodzakelijk zijn voor of verband houden met waterstaatsdoeleinden, dan wel de uitoefening van het agrarische bedrijf of de griendcultuur, indien en voorzover deze uitoefening reeds plaatsvond op het tijdstip van het rechtskracht verkrijgen van het plan;
 - f. werken of werkzaamheden ten behoeve van of verband houdend met de oprichting of plaatsing van onderkomens;
 - g. het aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen, van kaden of van aanlegplaatsen voor boten, voor zover deze aanlegplaatsen niet als bouwwerken zijn aan te merken;
 - h. werken of werkzaamheden, welke wijziging van de waterhuishouding of de normale waterstand beogen of ten gevolge hebben anders dan ten behoeve van het normale onderhoud en beheer van de gronden als natuurterrein;

- 3 -
1. het vellen, rooien of beschadigen van houtgewas of het verwijderen van beplantingen - anders dan ten behoeve van de griendcultuur en de fruitteelt - of het verrichten van werkzaamheden, welke de dood of ernstige beschadiging van het houtgewas ten gevolge hebben.
 2. De werken of werkzaamheden, als bedoeld in lid 1 van dit artikel zijn slechts toelaatbaar, indien door die werken of werkzaamheden dan wel door de daarvan, hetzij direct, hetzij indirect, te verwachten gevolgen de natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarden van deze gronden niet worden of kunnen worden aangetast dan wel de mogelijkheden voor het herstel van die waarden niet worden of kunnen worden verkleind.
 3. Alvorens te beslissen omtrent een vergunning als bedoeld in lid 1 wordt een door gedeputeerde staten aan te wijzen instantie, deskundig op het gebied van natuurbescherming gehoord. De in lid 1 bedoelde vergunningen zullen slechts worden verleend nadat van gedeputeerde staten de verklaring is ontvangen dat zij tegen het verlenen van vergunning geen bezwaar hebben.
 4. Het bepaalde in lid 1 is niet van toepassing indien de werken en/of werkzaamheden zullen worden uitgevoerd in een beschermd natuurmonument in de zin van de Natuurbeschermingswet en handelingen opleveren waarvoor, ingevolge artikel 12 van die wet een vergunning van de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk is vereist, dan wel handelingen welke zijn voorzien in een beheersplan als bedoeld in artikel 14 van die wet.

Artikel 5

Gebruik van onbebouwde gronden en opstallen

I Gebruik van onbebouwde gronden

1. Het is verboden de in het plan begrepen onbebouwde gronden voor zover en zolang zij onbebouwd blijven, te gebruiken voor:
 - a. het plaatsen of geplaatst houden van kampeerwagens en wagens geschikt en bestemd voor de uitoefening van handel, alsmede als staan- of ligplaats voor andere onderkomens;
 - b. het opslaan van gebruikte voer- of vaartuigen, welke bruikbaar en niet aan hun bestemming onttrokken zijn;
 - c. het opslaan van onbruikbare of althans aan hun normale bestemming onttrokken voorwerpen en materialen;
 - d. opslag van puin, vuilnis en andere afvalstoffen;
 - e. militaire oefeningen;

- f. als sport-, wedstrijd of speelterreinen, parkeerterreinen, kampeer- of caravanterreinen, dagcampings, lig- of speelstranden, lig- of speelweiden en zwemgelegenheden;
 - g. voor het varen met speedboten;
 - h. voor het aanwezig zijn of opgeslagen hebben van aan hun gebruik onttrokken machines, voer- of vaartuigen dan wel onderdelen daarvan alsmede het opgeslagen hebben van gereede of ongereede machines;
 - i. als opslag-, lozings-, stort- of bergplaats van andere voorwerpen, stoffen of chemische produkten behoudens voor zover zulks noodzakelijk is in verband met het op de bestemming gerichte beheer van de gronden of in verband met het toegestane gebruik en zulks bovendien geen afgedankte voorwerpen, stoffen of produkten betreft.
2. Onverminderd het bepaalde in lid 1 is bovendien verboden de in het plan begrepen gronden te gebruiken voor agrarische doeleinden of griendcultuur, behoudens indien en voor zover zodanig gebruik reeds plaatsvond ten tijde van het rechtskracht verkrijgen van het plan.

II Gebruik van opstallen

Het is verboden de in het plan begrepen bouwwerken te gebruiken voor doeleinden, welke niet in overeenstemming zijn met de landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarden der gronden of welke niet in overeenstemming zijn met het toegestane agrarisch gebruik of de uitoefening van de griendcultuur.

III Vrijstelling

Burgemeester en wethouders verlenen vrijstelling van het bepaalde in de leden I en II indien strikte toepassing van het voorschrift leidt tot een beperking van het meest doelmatig gebruik overeenkomstig de gegeven bestemming welke niet door dringende redenen wordt gerechtvaardigd.